

Тімченко О. В. доктор психологічних наук, професор,
головний науковий співробітник навчально-наукової
лабораторії екстремальної та кризової психології
НДЦ Національного університету цивільного захисту України,
<https://orcid.org/0000-0002-8733-8076>

Барко В. В. кандидат педагогічних наук, старший
Науковий співробітник Державного науково-дослідного
інституту МВС України
<https://orcid.org/0000-0002-3836-2627>

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕРСОНАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Стаття присвячена розгляду питань формування психологічної готовності поліцейських Національної поліції України шляхом вдосконалення форм і методів їх психологічної підготовки. Аналізується вітчизняний і зарубіжний досвід організації і проведення психологічної підготовки поліцейських, результатом якої має бути високий рівень готовності до діяльності: мотивації поліцейських, формування здатності успішно протидіяти стресовим чинникам, конфліктам та іншим факторам ризику, розвиток професійно важливих індивідуально-психологічних якостей. Наводяться пропозиції щодо розробки нормативних документів для організації і здійснення професійної психологічної підготовки поліцейських Національної поліції України.

Ключові слова: Національна поліція України; психологічна готовність; психологічна підготовка; мотивація; стрес.

Постановка проблеми. В умовах загострення криміногенної ситуації в державі особливого значення набувають питання професійної підготовки поліцейських до службової діяльності. Досвід передових зарубіжних країн свідчить про те, що ефективна професійна підготовка правоохоронців обов'язково передбачає психологічну складову. Ефективний поліцейський має не тільки володіти спеціальними професійними знаннями й уміннями, а й бути психологічно готовим до дій в особливих і екстремальних умовах, комунікації з різними категоріями громадян, застосування фізичної сили і спецзасобів, швидкого реагування на події в умовах дефіциту часу й ризику тощо [4-10]. Тому важливим напрямом підвищення ефективності функціонування правоохоронного органу є забезпечення психологічної готовності поліцейських до умов професійної діяльності. Наразі не напрацьовано власного досвіду щодо формування у поліцейських такої готовності, поки що не розроблено відповідне нормативно правове забезпечення їх психологічної підготовки. В Законі України «Про Національну поліцію» також не йдеться про систему психологічної підготовки поліцейських.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження багатьох авторів показують, що поліцейському потрібно мати необхідні для службової діяльності професійно важливі індивідуально-психологічні якості, серед яких особливо важливими є: сила і лабільність нервової системи, сміливість, стресостійкість, комунікабельність, лідерські якості, достатньо високий інтелект і креативність тощо. Подібні індивідуальні особливості необхідно враховувати при професійному доборі персоналу поліції, проте не менш важливо постійно розвивати і вдосконалювати різні компоненти психологічної готовності поліцейських до діяльності у процесі здійснення спеціальної психологічної підготовки [4, с.25; 5, с.54]. Проте діюча законодавча і нормативно-правова база діяльності Національної поліції України не дозволяє у повній мірі реалізувати актуальні завдання такої підготовки поліцейських. Аналіз нормативно-правової бази і останніх досліджень, присвячених питанням професійної підготовки поліцейських та психологічної роботи в Національній поліції України, показує, що головними документами, які регламентують питання організації та проведення професійної та службової підготовки поліцейських, є Закон

України від 02.07.15 «Про Національну поліцію», Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію», а також Наказ МВС України від 26.01.16 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» [1-3]. Вітчизняні науковці надають великого значення розробці проблематики психологічної підготовки поліцейських і проблем психологічного забезпечення діяльності МВС. Проведено чимало наукових досліджень і розроблено навчально-методичні, практичні посібники і рекомендації для поліцейських, керівників підрозділів поліції, психологів і працівників кадрових апаратів, які спрямовані на здійснення психологічного забезпечення діяльності Національної поліції. Так, вітчизняні науковці (В. Барко, В. Бабенко, І. Клименко, В. Криволапчук, Л. Кириєнко, Ю. Котляр, В. Лефтеров, В. Остапович, І. Пампура, Н. Ярема, С. Яковенко, О. Цільмак та інші) за останні роки провели наукові дослідження і підготували видання за актуальною тематикою, пов'язаною з розвитком професійно-психологічної готовності поліцейських до службової діяльності; формуванням психологічної та фізичної готовності особистості до дій в екстремальних ситуаціях; забезпеченням психологічного здоров'я працівників Національної поліції; психологічним забезпеченням працівників поліції та військовослужбовців Національної гвардії – учасників антитерористичної операції; використанням психотехнологій у практиці підготовки особового складу правоохоронних органів; вивченням психологічних аспектів спілкування з особами, які мають намір скоїти суїцид; дослідженням дій працівників патрульної поліції при виїздах на виклики тощо [4-8]. На замовлення ДКЗ НПУ МВС України науковці ДНДІ МВС України наразі розробляють наукову проблематику підвищення ефективності управлінської діяльності керівників підрозділів Національної поліції, професійного психологічного добору поліцейських і керівників поліцейських підрозділів, створення методичного інструментарію психологічного супроводу діяльності поліції

Мета статті є розкриття можливих напрямів формування психологічної готовності поліцейських до діяльності, вдосконалення психологічної підготовки працівників Національної поліції України, як важливої умови підвищення ефективності діяльності.

Методи дослідження. Основними методами дослідження стали аналіз законодавства і нормативно-правової бази діяльності НПУ, анкетування працівників і керівників поліції, об'єктивні й суб'єктивні психодіагностичні методи (тести рівня і структури інтелекту, особистісні опитувальники), статистичні методи з використанням програмного забезпечення SPSS-17.

Дослідження здійснювалось упродовж 2018–2020 років, у ньому взяли участь біля 900 поліцейських різних підрозділів (патрульні, дільничні офіцери, оперуповноважені карного розшуку, слідчі, поліцейські поліції охорони) з двадцяти областей держави з спеціальними званнями від капрала до майора поліції. В якості експертів у дослідженні взяли участь 40 керівників поліцейських підрозділів (начальники і заступники начальників районних управлінь НПУ і начальники відповідних їх підрозділів).

Виклад основного матеріалу та результатів дослідження. Як зазначалось вище, головними документами, які регламентують проведення професійного навчання поліцейських, є Закон України «Про Національну поліцію»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну поліцію»; Наказ МВС України «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України».

Проте власні дослідження і статистичні дані за останні роки свідчать про існування проблем в системі менеджменту персоналу НПУ. Так, щороку звільняється декілька сотень поліцейських менеджерів через хвороби; значну кількість звільнено за негативними мотивами. Щорічна кількість звільнених поліцейських суттєво перевищує кількість прийнятих на службу працівників, значним лишається некомплект поліцейських у підрозділах. Дослідження свідчать про недостатній рівень психологічної готовності поліцейських до

діяльності, наявність конфліктів в підрозділах, невдоволеність поліцейських службовою діяльністю і стилем керівництва, прояви професійної деформації. Це ж стосується рівня професійних знань і умінь, сформованості професійно важливих якостей працівників поліції. Близько третини поліцейських мають несприятливу структуру мотивації, негативні особистісні характеристики (тривожність, ригідність, агресивність). Значна частка обстежених працівників поліції відчують труднощі в управлінні власними емоціями (48%), розумінні емоційного стану інших людей (40%), здатності впливати на поведінку громадян (38%). Майже третина обстежених відзначають часте виникнення негативних психічних станів (агресії, тривоги, страху, підозрливості, ненависті тощо) у процесі професійної діяльності (28%), четверта частина потребують психологічної допомоги у процесі діяльності. Також значними є потреба у професійно-правовій (40%), психологічній підготовці (45%).

Розглянемо, в якій мірі зазначені правові документи сприяють вирішенню завдань формування психологічної готовності поліцейських до діяльності.

Статтею 72 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено, що професійне навчання поліцейських включає у себе декілька видів, а саме: 1) первинну професійну підготовку; 2) підготовку у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; 3) післядипломну освіту; 4) службову підготовку як систему заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності.

Стаття 73 Закону – «Первинна професійна підготовка» – визначає, що поліцейські, які вперше прийняті на службу в поліції, з метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними навчальними програмами (планами), затвердженими Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 74 Закону – «Підготовка поліцейських у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання» –

передбачає, що до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, можуть бути зараховані громадяни України, яким станом на 31 грудня року вступу виповниться 17 років.

Стаття 75 Закону – «Післядипломна освіта поліцейських» – визначає, що для поліцейських є обов'язковою також післядипломна освіта, яка здійснюється на загальних засадах, визначених Законом України "Про вищу освіту" і складається з: 1) спеціалізації; 2) перепідготовки; 3) підвищення кваліфікації; 4) стажування. Згідно із Законом, післядипломна освіта поліцейських може здійснюватися безпосередньо в підрозділах поліції або в навчальних закладах, у тому числі на договірних умовах. Перші три види професійного навчання здійснюються вищими навчальними закладами зі специфічними умовами навчання МВС України, навчальними планами і програмами яких передбачено вивчення психологічних дисциплін, пов'язаних з ефективною комунікацією, стресостійкістю поліцейських тощо.

Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну поліцію» передбачено, що Національна поліція, відповідно до покладених на неї завдань, організовує систему психологічного забезпечення поліцейських та працівників Національної поліції та забезпечує її функціонування.

Проте до цього часу не прийнято відповідних нормативних документів, які б закріплювали принципи організації, завдання, функції, структуру, форми і методи діяльності служби психологічного забезпечення Національної поліції.

Наказом МВС України від 26.01.16 № 50 затверджено Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Останнє визначає види службової підготовки, до яких належать:

функціональна підготовка – комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь та навичок у сфері нормативно-правового забезпечення службової діяльності, необхідних для успішного виконання ним службових обов'язків;

Питання психології

загальнопрофільна підготовка – комплекс заходів, спрямованих на набуття і вдосконалення поліцейським умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо формування готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику, а також надання домедичної допомоги в процесі виконання службових завдань;

тактична підготовка – комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику;

вогнева підготовка – комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, в русі тощо;

фізична підготовка – комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності.

Деякі види, наприклад, вогнева і тактична підготовки, передбачають психологічну складову. Так, у розглядуваному Положенні зафіксовано, що «заняття з вогневої підготовки організовуються та проводяться в навчальних групах за місцем служби, на навчальних зборах з обов'язковим урахуванням рівня підготовленості і психологічних якостей поліцейських». Тактична підготовка передбачає «набуття і вдосконалення психологічної готовності поліцейських до дій у ситуаціях різних ступенів ризику»; «набуття та вдосконалення поліцейських навичок щодо формування морально-психологічної стійкості до виконання службових завдань в особливих умовах». Проте, зазначеним Положенням не визначено форми, методи, технології та засоби вирішення завдань, пов'язаних з психологічною складовою службової підготовки поліцейських.

Важливим кроком у справі поліпшення психологічної підготовки поліцейських стало затвердження наказом МВС України від 6 лютого 2019 року № 88 «Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників НПУ та курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських». Документ визначає принципи, напрями, завдання і функції системи психологічного забезпечення, передбачає проведення деяких складових психологічної підготовки: практичних занять у системі підвищення кваліфікації, тренінгів щодо формування професійних, поведінкових та комунікативних навичок, цільових інструктажів щодо форм взаємодії з населенням тощо.

Таким чином, як витікає з аналізу змісту Закону, Постанови Кабінету Міністрів та Положення, питанням психологічної готовності поліцейських до діяльності і психологічного забезпечення функціонування Національної поліції наразі не приділяється належної уваги. Важливі питання, пов'язані із необхідністю озброєння поліцейських розвиненими психологічними навичками підтримання емоційної стійкості, протистояння стресам, удосконаленню комунікації і встановленню психологічного контакту з громадянами, оптимізації соціально-психологічного клімату в колективах підрозділів, протидії службовим зловживанням та корупції в діяльності поліції тощо зараз належним чином не вирішуються через відсутність їх нормативно-правового врегулювання.

Вважаємо, що з метою докорінного поліпшення якості психологічної підготовки і психологічного супроводу підрозділів Національної поліції України доцільно доповнити перелік видів службової підготовки, зафіксованих у Положенні про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженому Наказом МВС від 26.01.16 № 50, таким видом, як психологічна підготовка поліцейських.

Досвід діяльності поліції зарубіжних країн свідчить про те, що остання являє собою комплекс організаційних і психологічних заходів, спрямованих на формування і розвиток у поліцейських професійно важливих якостей.

Психологічна підготовка має на меті розвиток загальних і спеціальних професійних здібностей, знань і умінь поліцейських і формування системної якості поліцейського – психологічної готовності особистості до професійної діяльності.

Кінцевим результатом психологічної підготовки є психологічна готовність поліцейського до діяльності, яка являє собою стійкий довготривалий стан особистості, який характеризується мобілізацією усіх психофізіологічних ресурсів організму, наявністю комплексу мотивів, знань, умінь, навичок та індивідуальних якостей, які забезпечують ефективність виконання певної діяльності. Психологічна готовність є передумовою будь-якої цілеспрямованої діяльності, її регуляції, стійкості та ефективності. В структурі психологічної готовності до професійної діяльності традиційно виділяють наступні функціонально взаємозалежні компоненти:

а) мотиваційний – перелік мотивів до вибору і виконання професійних обов'язків та завдань,

б) когнітивний – система знань, необхідних для успішного виконання професійної діяльності,

в) операціональний – наявність вмінь і навичок, відповідних вимогам професійної діяльності,

г) особистісний – комплекс професійно важливих індивідуально-психологічних якостей, необхідних для виконання професійної діяльності.

Достатня розвиненість цих компонентів та їх цілісна єдність забезпечує високий рівень готовності людини до активної, самостійної, творчої професійної діяльності. Недостатня їх розвиненість свідчить про незавершеність процесу формування готовності, про його середній чи низький рівень.

Психологічна підготовка поліцейського – тривалий процес, який починається на етапі первинної професійної підготовки і продовжується у ході всієї професійної діяльності. Програми психологічної підготовки поліцейських, зазвичай, розробляються науковцями, безпосередню психологічну підготовку здійснюють практичні психологи підрозділів поліції та керівники у ході психологічного супроводу

навчання та професійної діяльності поліцейських [8; 9; 10].

Досвід показує, що психологічна підготовка має реалізуватись шляхом проведення навчальних, практичних занять з використанням інтерактивних технологій та методів навчання (тренінгів, ділових ігор, психодрами, брейнстормінгу, кейсів, відпрацювання смуг перешкод тощо). Така підготовка передбачає участь психологів у проведенні цільових інструктажів поліцейських, які направляються для несення служби в екстремальних умовах (зведені загони, що відряджаються до зони проведення ООС, залучаються до охорони публічного порядку при масових заходах тощо).

Вбачається доцільним, у першу чергу, доповнити перелік видів службової підготовки, зафіксованих у Положенні про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженому Наказом МВС від 26.01.16 № 50, таким видом, як психологічна підготовка поліцейських. Вважаємо, що робота з психологічної підготовки має передбачати набуття та вдосконалення поліцейськими:

- знань про: психологічні особливості професійної правоохоронної діяльності поліцейських; специфіку психологічної готовності поліцейських і психологічної стійкості як її складової; особливості формування мотиваційних складових психологічної готовності поліцейських до діяльності; розвиток особистісних складових професійно-психологічної готовності та професійно важливих якостей поліцейського;

- навичок щодо: формування психологічної стійкості до виконання службових завдань в особливих умовах; розвитку комунікативних якостей та лідерського потенціалу; психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності; формування готовності до застосування засобів примусу; розвитку умінь управління конфліктами; розвитку навичок психічної саморегуляції; протидії професійному стресу в службовій діяльності; розвитку операціональних складових професійно-психологічної готовності поліцейських; володіння прийомами особистої безпеки в екстремальних ситуаціях тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Таким чином, наявна нормативно-правова база проведення формування психологічної готовності і психологічної підготовки поліцейських лишається недосконалою. Тому видається актуальним завданням розробка низки нормативно-правових актів, якими були б урегульовані питання, пов'язані із організацією і проведенням такої підготовки поліцейських.

З метою докорінного поліпшення якості психологічної підготовки персоналу підрозділів Національної поліції України доцільно доповнити перелік видів службової підготовки, зафіксованих у Положенні про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженому Наказом МВС від 26.01.16 № 50, таким видом, як психологічна підготовка поліцейських. У процесі психологічної підготовки важливо забезпечити функціонування психотренінгових комплексів, організацію та проведення тренінгів з актуальної для професійної діяльності поліцейських

тематики, спрямованої на формування необхідних професійних, поведінкових та комунікативних навичок, готовності до дій у різноманітних службових ситуаціях, практичне відпрацювання поліцейськими типових професійних завдань. Важливим елементом такої роботи є вивчення передового міжнародного досвіду щодо ефективних форм та методів психологічної підготовки, впровадження сучасних новітніх психологічних методів навчання у практичну діяльність системи психологічного забезпечення Національної поліції.

Також вважаємо за доцільне розробити «Комплексну програму організації і проведення психологічної підготовки поліцейських Національної поліції України», яка б затверджувалась і впроваджувалась відповідним Наказом МВС України і передбачала принципи організації, мету, завдання, методи і засоби її здійснення. Перспективи подальших розвідок у напрямі вдосконалення формування психологічної готовності поліцейських до діяльності

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41 (9 жовтня). – Стор. 1970. – Ст. 379.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» / <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>.
3. Наказ МВС України від 26.01.16 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>
4. Барко В.І. Профілактика адиктивної поведінки у працівників ОВС України: Навчаль. посібник / В.І. Барко, І.В. Клименко, В.О. Криволапчук – К., 2009. – 52 с.
5. Криволапчук В.О. Спеціальна фізична підготовка: навч. посіб. / В.О. Криволапчук, М.С. Кримська, С.М. Решко та ін. – К.: Нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 209 с.
6. Психологічна та фізична готовність особистості до дій в екстремальних ситуаціях : практичний посібник / В.П. Остапович, В.Г. Бабенко, Л.А. Кириєнко // за ред. В.О. Криволапчука. – К. : ДНДІ МВС України, 2016. – 84 с.
7. Профілактика професійної деформації працівників органів внутрішніх справ : навч.-метод. посіб. / В.О. Криволапчук, С.В. Кушнар'єв, В.Р. Слівінський – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2014. – 68 с.
8. Особливості надання психологічної допомоги учасникам АТО : посібник / Остапович В. П., Кириєнко Л. А., Котляр Ю. В., Барко В. В. ; за ред. В. О. Криволапчука. – К. : ДНДІ МВС України, 2017. – 163 с.
9. Aldwin, C. M. Stress, coping, and development, Second Edition: An Integrative Perspective / C. M. Aldwin. – New York: Guilford, 2007. – 432 p.
10. Maddi, S. Hardiness training for high risk undergraduates / S. Maddi, D. M. Khoshaba, K. Jensen, E. Carter, J. L. Lu, R. H. Harvey // NACADA Journal. – 2002. – № 22. – P. 45-55.

References

1. Pro Nacional'nu policiju : Zakon Ukrai'ny vid 02.07.2015 № 580-VIII // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. – 2015. – № 40–41 (9 zhovtnja). – Stor. 1970. – St. 379. (in Ukrainian).
2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 28.10.2015 № 877 «Pro zatverdzhennja Polozhennja pro Nacional'nu policiju» / <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>. (in Ukrainian).

3. Nakaz MVS Ukraï'ny vid 26.01.16 «Pro zatverdzhennja Polozhennja pro organizaciju sluzhbovoi pidgotovky pracivnykiv Nacional'noi' policii' Ukraï'ny» / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (in Ukrainian).
4. Barko V.I. Profilaktyka adyktivnoi' povedinky u pracivnykiv OVS Ukraï'ny: Navchal'. posibnyk [Prevention of addictive behavior in police officers of Ukraine: Textbook. Manual] / V.I. Barko, I.V. Klymenko, V.O. Kryvolapchuk – K., 2009. – 52 s. (in Ukrainian).
5. Kryvolapchuk V.O. Special'na fizychna pidgotovka: navch. posib. [Special physical training: textbook. way.] / V.O. Kryvolapchuk, M.S. Kryms'ka, S.M. Reshko ta in. – K.: Nac. un-t vnutr. sprav, 2009. – 209 s. (in Ukrainian).
6. Psyhologichna ta fizychna gotovnist' osobystosti do dij v ekstremal'nyh sytuacijah : praktychnyj posibnyk [Psychological and physical readiness of the individual to act in extreme situations: a practical guide] / V.P. Ostapovych, V.G. Babenko, L.A. Kyrijenko // za red. V.O. Kryvolapchuka. – K. : DNDI MVS Ukraï'ny, 2016. – 84 s. (in Ukrainian).
7. Profilaktyka profesijnoi' deformacii' pracivnykiv organiv vnutrishnih sprav : navch.-metod. posib. [Prevention of professional deformation of law enforcement officers: teaching method. way.] / V.O. Kryvolapchuk, S.V. Kushnar'ov, V.R. Slivins'kyj – K. : Nac. akad. vnutr. sprav Ukraï'ny, 2014. – 68 s. (in Ukrainian).
8. Osoblyvosti nadannja psyhologichnoi' dopomogy uchasnykam ATO : posibnyk [Peculiarities of providing psychological assistance to anti-terrorist operation participants: manual] / Ostapovych V. P., Kyrijenko L. A., Kotljар Ju. V., Barko V. V. ; za red. V. O. Kryvolapchuka. – K. : DNDI MVS Ukraï'ny, 2017. – 163 s. (in Ukrainian).
9. Aldwin, C. M. Stress, coping, and development, Second Edition: An Integrative Perspective / C. M. Aldwin. – New York: Guilford, 2007. – 432 p. (in Ukrainian).
10. Maddi, S. Hardiness training for high risk undergraduates / S. Maddi, D. M. Khoshaba, K. Jensen, E. Carter, J. L. Lu, R. H. Harvey // NACADA Journal. – 2002. – № 22. – P. 45-55. (in Ukrainian).

Резюме

Тимченко А. В. доктор психологических наук, профессор, главный научный сотрудник учебно-научной лаборатории экстремальной и кризисной психологии НДЦ Национального университета гражданской обороны Украины
Барко В. В. кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник Государственного научно-исследовательского института МВД Украины

ПУТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У ПЕРСОНАЛА НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ УКРАИНЫ

Статья посвящена рассмотрению вопросов формирования психологической готовности к деятельности путем совершенствования психологической подготовки полицейских Национальной полиции Украины. Анализируется отечественный и зарубежный опыт организации и проведения психологической подготовки полицейских, результатом которой должен быть высокий уровень мотивации профессиональной деятельности полицейских, формирование способности успешно противодействовать стрессам, конфликтам и другим факторам риска, развитие профессионально важных индивидуально-психологических качеств. Представлены предложения относительно разработки нормативных документов для организации и осуществления психологической подготовки полицейских Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: Национальная полиция Украины; психологическая готовность; психологическая подготовка; мотивация; стресс.

Summary

Timchenko O. Main Researcher, Scientific Centre of State University of Civil Defense of Ukraine
Barko V. Senior Researcher, State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

THE WAYS OF FORMATION OF PSYCHOLOGICAL READINESS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES OF UKRAINIAN' NATIONAL POLICE PERSONAL

Introduction. The article is dedicated to discussion of some questions connected with improvement of psychological readiness of Ukrainian' National Police personal via organization of specific psychological training. Psychological readiness is complex formation that consists of several components: cognitive (a

system of knowledge, necessary for successful professional activity); conative (a system of motives for stimulation of professional activity); operational (system of psychological skills) and personal (system of professionally important personal qualities).

Purpose. *The authors make some proposals concerning arrangement and realization of psychological training for Police officers with the purpose of formation of high level of motivation, ability to resist to stresses, conflicts and other risk factors, development of important professional qualities. The authors also suggest to supplement the present system of official police officers' training with new direction - specific professional psychological training.*

Methods. *The main research methods were analysis of legislation, surveys, general psychodiagnostic methods (tests, questionnaires) and statistical methods (SPSS-17).*

Originality. *The result psychological training is confined in forming of special state of personality – psychological readiness for professional activity. It is shown that psychological training is long process, that begins from elementary stage of professional training and continues during all professional activity of police officer. Professional psychological training implemented with the help of different educational methods such as role plays, psychodrama, case studies, brainstorming etc. The training foresees participating of practical psychologists and conducting of police service in extreme conditions. An important task of training process is to provide police officers with special training complexes with the purpose of development of required professional, behavioral and communicative skills and readiness to act in different police service situations.*

Conclusion. *The authors underline that investigation of international experience and methods of police psychological training is an essential component of this work. They strongly recommend in the article to create Complex program of arrangement and realization of professional training of police officers of National police of Ukraine. The program might be established by appropriate order of Ministry of internal affairs of Ukraine.*

Key words: *National police of Ukraine, psychological training, psychological readiness, motivation, stress.*